

#6: Zorg voor duidelijkheid over rollen en verantwoordelijkheden

Er zijn in de warmtetransitie nog onduidelijkheden over de rol van bewoners en andere betrokkenen en wat er van hen mag worden verwacht. Wees eerlijk en helder over wat er wel en niet kan als het gaat om participatie. En maak duidelijk wat er van iedereen wordt verwacht. U voorkomt hiermee valse verwachtingen, conflict en teleurstelling.

De toepassing

De gemeente betreft stakeholders, zoals woningcorporaties, netbeheerders en bewoners (-initiatieven), bij het opstellen van de transitievisie warmte. Hoe die participatie eruit komt te zien, is niet vastgelegd. Dat betekent dat uw gemeenteraad hier zelf invulling aan kan geven. Die invulling kan dus per gemeente en per wijk verschillen. Maak bewoners en andere betrokkenen in elk geval duidelijk wat u van hen verwacht en welke ruimte er is voor hun initiatieven. Wees eerlijk over de verschillen: in sommige wijken is er keuzevrijheid, in andere wijken zijn de opties beperkt en ligt een voorkeurskeuze voor de hand.

Uw eigen rol

Deel alle informatie over uw eigen rol en besluiten. In het Klimaatakkoord wordt de regierol van de gemeente in de warmtetransitie benoemd, specifiek in het geval van aardgasvrije wijken. Breng ook uw gemeenteraad in positie. De raad heeft een juridische rol en neemt besluiten in de transitievisie warmte en uitvoeringsplannen. De raad heeft ook de wettelijke

verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat een zorgvuldig participatieproces wordt gevolgd in iedere wijk. Ook kunnen zij randvoorwaarden stellen, bijvoorbeeld aan de vergunningverlening voor initiatieven om een warmtenet aan te leggen.

Rol van bewoners en andere betrokkenen

Actieve bewoners willen steeds vaker een grotere rol nemen in de transitie, bijvoorbeeld in de verkenning van een passende alternatieve warmtebron. Ze hebben hierin geen formele beslissingsbevoegdheid, maar wel een sterk adviserende rol. Zij kunnen contact onderhouden met medewijkbewoners en op die manier ook een aanjaagrol hebben in het hele proces. Over concrete woningaanpassingen beslissen woningeigenaren overigens wel zelf. Bij woningcorporaties geldt dat 70 procent van de huurders moet instemmen met ingrijpende maatregelen.

Netbeheerders en woningcorporaties moeten investeren in alternatieve warmtevoorzieningen. Zij kunnen u informeren over financiële en planningsmogelijkheden. Het Rijk moet zorgen voor passende wet- en regelgeving, bijvoorbeeld rond doorzettingsmacht en financieringsconstructies.

In de praktijk

Dankzij bewonersinitiatief D(uurzame) E(nergie) Ramplaan zet de wijk Ramplaan-kwartier in Haarlem stappen richting een aardgasvrije toekomst met hun project SpaarGas. Bewoners, gemeente en de TU Delft werken daarin samen als een team.

De volgende stap

Deze les is één van de zeven uitkomsten van een Community of Practice. Lees de inleiding van de lessen voor context en de overige lessen voor meer inzichten. Meer weten? Kijk ook naar:

- Het essay 'Van het gas af in samenspraak met de bewoner', waarin de veranderende rol van de overheid in de complexe samenwerking met de burger is beschreven.
- De handreiking 'Burgerparticipatie in de warmtetransitie'. Hierin staat meer over de relatie tussen overheid en bewoner en de mogelijke rollen die de bewoner kan spelen in het participatieproces.
- De notitie 'De stem van bewoners in de warmtetransitie' van Hier Klimaatbureau, geschreven als aanbeveling voor het Klimaatakkoord.